

Gör Det Själv

SVÅRIGHETSGRAD:

Det är svårare att gjuta stolpen på plats än att gjuta den för sig och flytta den till sin plats. Var noggrann och gjut stolparna en i sänder.

TIDSÅTGÅNG:

2-3 dagar med torktider.

PRISBILD:

Räkna med 700-800 kr.

Det är spännande att ta bort gjutformen, för då avslöjas det om du sluppit luftbubblor i betongen. Här har gjutningen blivit lyckad.

DETTA HAR ANVÄNTS

Material

- 1 cementsäck, 25 kg
- 1 grovbetongsäck, 25 kg
- Grus och singel för dränering
- 12 mm formplywood
- 45 x 45 mm regler
- Ev. dekorlist, typ kvartsstav
- 4 x 45 mm och 6 x 80 mm skruvar
- 40 x 1,7 mm varmförzinkad dyckert
- 16 mm gängad stång med muttrar och brickor
- Armeringsjärn och najtråd
- 16 mm VP-rör

Specialverktyg

- Betongblandare och vibrator

Material från www.jula.se och www.finja.se

Gör det själv
och spara cirka **8000 kr**

Gjut stolparna själv

För att dubbelgrinden inte ska hänga, måste den fästas på starka stolpar eller stöttas på mitten. Här visar vi hur du gjuter starka stolpar.

Det är inte ovanligt att det står två stolpar utan grind vid infarten. För oss var det tvärtom. Vi hade två grindar, men inga stolpar. Den fina grinden var delad i två, alltså en dubbelgrind, och den skulle vi skaffa ett par starka stolpar till.

Problemet var att man inte kan köpa stolpar i storlek XXL. Man måste göra dem själv, och här valde vi att gjuta dem. Först göt vi en sockel på 70 x 70 cm på ett dränerat underlag, och

ovanpå den göt vi 30 x 30 cm stolpar. Om du ska gjuta till endast en grind, behöver stolparna inte vara så kraftiga som våra. Men dubbelgrinden kräver rejält stöd på grund av den tyngd som den har på mitten. Därför ska man välja rejäla stolpar eller sätta ett stöd på mitten, för annars kommer grinden att hänga eller bli skev.

Gjut den ena stolpen först. Då kan du sätta upp den ena grinden och se exakt var nästa stolpe ska stå.

Gräv stora hål

Börja med att mäta dig fram till var stolparna ska stå. Du vet hur breda grinarna är, men du måste också ta reda på vilka gångjärn de ska hänga på och hur grova de är. Du måste också veta hur brett låset är. Först därefter kan du räkna ut hur långt det ska vara mellan stolparna.

Här har vi tänkt använda gängade stänger i stället för vanliga gångjärn. Det ger oss möjlighet att justera stängernas längd om det blir nödvändigt.

Vi gräver hålen 80–90 cm djupa, för stolparna behöver ett stadigt underlag. Hålets storlek är 70 x 70 cm och i botten dränerar vi med grus och singel innan vi gör gjutformar för stolpsocklarna.

1 Mät dig fram till var stolparna ska stå och sätt märken, t.ex. käppar, i marken. För att få fram exakt placering måste du veta grindarnas bredd och storleken på lås och gångjärn.

2 Gräv ett hål i sänder och fyll några skyfflar singel och grus i hålet som dränering. Singel i storlek 8–16 mm är dessutom ett bra underlag att gjuta på, men först stampas ytan plan.

Armeringsjärn

1 Spänn fast armeringsjärn på ett arbetsbord och bocka dem sedan med hjälp av ett rör. Järnen stabiliserar betongen och förstärker övergången från sockel till stolpe. När betongen torkar kan den spricka. Det motverkar järnen.

2 Järnen bockas till en kvadratisk ram. Vi formar ramen så att den blir cirka 10 cm mindre än stolpens utvändiga mått. Våra stolpar ska bli 30 x 30 cm, så ramen ska vara 20 x 20 cm.

3 Bocka fyra järn med en krok upp till. Den ska användas för att senare lyfta upp järnen en aning under gjutningen. Korta av järnen så att de täcks av minst 3 cm betong. Vi vill vara på den säkra sidan så vi räknar med 5 cm.

Snickra en gjutform

Till gjutformen använder vi 12 mm formplywood. Den är dyrare än vanlig plywood, men mycket enklare att arbeta med – inte minst tack vare den släta ytan som betongen inte fastnar så lätt på.

Formen ska invändigt vara 30 x 30 cm och det innebär att två motstående sidor ska vara 30 cm breda och de två andra 30 cm plus två gånger formplywoodens tjocklek, alltså totalt 32,4 cm.

Höjden på gjutformen anpassas till hålets djup och stolpens höjd. Stolparna ska här sticka upp 110 cm, och eftersom sockeln ligger 60 cm under marknivå ska gjutformen göras 170 cm hög. Vi sågar till ett antal 55 cm långa regler till formen.

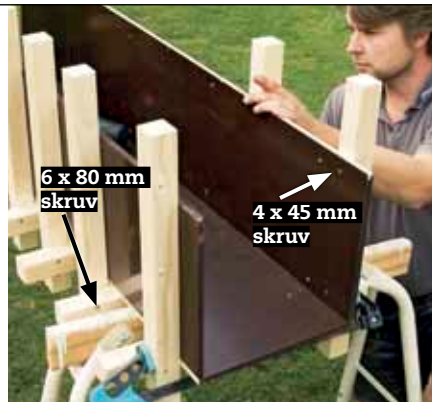
MATERIAL

Blanda betong. Vi använder oss av en färdigblandad torrbetong som bara ska blandas med vatten. Hur mycket man ska hälla i framgår av förpackningen. Tänk på att den färdiga betongen blir mycket svagare om du håller i för mycket vatten!

VERKTYG

Vibrator. När du håller den tjockflytande betongen i gjutformen är det viktigt att massan vibreras för att luftbubblor i betongen ska försvinna. Du kan köpa en billig vibrator för 1500 kr på Jula. Slå dig ihop med grannarna!

1 Såga till plywooden och kapa dessutom reglarna i 55 cm långa bitar. Plywooden skruvas fast på var 20:e cm med 4 x 45 mm skruvar. Reglarna har gjorts så långa att de kan skruvas ihop i hörnen med 6 x 80 mm skruvar.

2 De invändiga skarvarna mellan plywoodskivorna tejpas ihop med maskeringstejp. Därigenom får stolpen en snyggare kant och tejpens ser till att betong inte pressas ut genom skarvarna.

3 Vi fäster ett par kvartsstavar på ett par ställen längs sidorna. Det gör vi för utseendets skull – för att stolparna ska få lite liv och inte vara fyrkantiga hela vägen. Kvartsstavarna fästs med 40 mm dyckertar.

4 Den sista sidan läggs på plats och sedan kan reglarna skruvas fast i varandra. Det är inte mycket plats att arbeta på, men det går.
TIPS: Fäst kvartslisten på skivan innan du lägger den på plats – det är lättare.

Gjut sockeln

Betongen till sockeln kan du blanda själv av cement, gjutgrus och singel eller köpa en färdig blandning. Vi föreslår att du blandar själv och använder en betongblandare. Det blir billigast.

En säck cement kostar cirka 55 kr och ger 80–90 liter om du blandar 1 del cement, 2 delar singel och 3 delar gjutgrus med vatten. En säck färdig betong kostar cirka 65 kr och den ger 13 liter betong, dvs. cirka 5 kr/liter medan din egen blandning kostar 1,5 kr/liter. Det blir stor skillnad om du ska blanda flera hundra liter betong.

Hyr en betongblandare på närmaste byggvaruhus till arbetet. Den underlättar arbetet mycket.

1 Cement, gjutgrus och singel håll i blandaren som får gå några varv innan du tillsätter vatten. Det står normalt på cementsäcken hur mycket vatten du ska tillsätta. Följ anvisningarna!

2 Häll blandningen i din gjutform. Lyft upp armeringsjärnen så att de hamnar 5 cm ovanför botten i gjutformen. Pressa ner betongen så att alla luftbubblor försvinner. Det gör vi här med skyffeln, men det går även bra med en regel.

Gjut stolparna

När sockeln har torkat några dygn kan du fortsätta med stolparna.

Den något klumpiga och tunga gjutformen flyttas nu till platsen där stolpen ska stå. Du har nytta av en kärra för att flytta formen.

Betongen till stolparna blandas av en del cement, 3 delar gjutgrus och 2 delar singel. Innan du håller betongen i gjutformen borrar du två hål genom formen och sticker in två VP-rör (som ska vara genomgående). När rören tas bort ur betongen har de gett plats för de gängade stänger som blir gångjärn.

I takt med att formen fylls ska betongblandningen vibreras så att alla luftbubblor försvinner.

Borra två 16 mm hål genom gjutformen.

1 Placera gjutformen på sockeln. Kontrollera att den står korrekt i förhållande till armeringsjärnen. När den står som den ska, borrar du två genomgående hål för två VP-rör. Mät noga var hålen ska borras, för där ska gångjärnen sitta.

2 Stick 16 mm VP-rör genom hålen. Rören tas bort när betongen har härdnat och ger då plats för gångjärn av gängade stänger.

Den sista portionen betong får gärna vara lite torrare än resten, eftersom fukten stiger uppåt när betongen härdar. Vi formar stolptoppen med runda kanter. Det ser snyggt ut och formen gör att vatten lätt rinner av.

Håll betong i gjutformen.

3 Betongen vibreras. Vi köpte en vibrator på Jula för 1500 kr. Med den tar vi bort alla luftbubblor. **VIKTIGT!** Både medan du fyller med betong och medan du vibrerar är det viktigt att gjutformen inte rubbas.

4 När gjutformen är nästan full, sticks armeringsjärn ner i betongen. Välj 8, 10 eller 12 mm tjocka järn. Vi sticker ner fyra järn, som går nästan hela vägen ner, men det ska finnas minst 3 cm betong både under och ovanför varje järn.

Ta bort formen

Betongen ska härda några dagar innan du kan ta bort gjutformen. Under tiden bör du lirka och dra lite i VP-rören, så att det blir lätt att dra loss dem när betongen har härdat.

Du måste vara försiktig när gjutformen tas bort, för betongen kan vara ömtålig längs kanterna. Om du kan bör du försöka dra loss formen, antingen rakt uppåt eller genom att såga upp ena sidan och dra formen åt sidan. Då minskas risken för skador på kanterna.

Nu återstår det bara att bocka de gängade stänger som ska stickas in i hålen efter VP-rören och förvandlas till ena delen av grindens gångjärn.

1 VP-rören dras ut. Om du då och då har dragit lite i rören, är det rätt lätt att dra ut dem. Annars får du dra loss dem med hjälp av t.ex. en polygrip.

2 Skruva försiktigt isär gjutformen. Betongen kan ha rätt ömtåliga kanter så ta det lugnt. Du kan återanvända samma hål för skruvarna om du bara har gjort en form och ska använda den igen.

MATERIAL

Grinden. Den ena delen av ett stapelgångjärn skruvas normalt fast på stolpen. Här väljer vi att låta den gängade stängan gå hela vägen igenom stolpen och låsa den med mutter och bricka på båda sidorna av stolpen. Vi använder 16 mm gängad stång som är mycket stark.

3 Här var vi tvungna att såga isär formen för att den skulle släppa. Vi sågade av reglarna på endast den ena sidan i hopp om att kunna återanvända så mycket som möjligt av formen.

4 Bocka den ena änden av de gängade stängerna 90 grader. Stängerna sticks in genom stolparna och låses med mutter och bricka på båda sidorna av stolpen. Därefter kan grinden hängas på plats.

Två rejäla stolpar har gjutits och den gamla pargrinden har hängts på plats. Nu återstår bara ett nytt staket.